

ознаками у гібридному матеріалі поступово погіршується седиментація, вміст “сирої” клейковини, що призводить до рівня батьківської форми з низькими показниками.

УДК 632.938(631.52:633.11)

Довгаль З.М.

Інститут захисту рослин НААН

**СТІЙКІСТЬ СОРТІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ
ДО ЗБУДНИКІВ MYCOSPHAERELLA GRAMINICOLA
(SEPTORIA TRITICI) І PHAEOSPHAERIA NODORUM
(STAGONOSPORA NODORUM)**

В Україні та в більшості країн Східної і Центральної Європи септоріоз пшениці є небезпечною хворобою озимої пшениці. Найбільш поширеними видами є *Septoria tritici* та *Stagonospora nodorum*. Хвороби, які спричиняють ці збудники, являють собою велику проблему в регіонах, що характеризуються високою вологістю та помірною температурою повітря в період вегетації пшениці. Втрати врожаю від цих захворювань можуть складати 15-25%, а в роки епіфітотій до 40%. Збудники септоріозу поширені в різних ґрунтово-кліматичних зонах України, що підкреслює актуальність проведення селекційних робіт із виведення стійких до септоріозів сортів озимої пшениці. Для виведення нового сорту необхідно мати в розпорядженні дані щодо наявності джерел стійкості до збудників хвороб.

Найбільш об'єктивну і достовірну характеристику сорту щодо стійкості до збудників септоріозів можна отримати як на природному інфекційному фоні, так і при створенні штучних інфекційних фонів. Останній метод особливо ефективний за умов недостатнього інфекційного природного рівня. З метою оцінки стійкості сортів пшениці до збудників септоріозу нами в

2008-2011 рр. використовували штучні інфекційні фони збудника септоріозу *S. tritici*. Вивчали стійкість 114 сортів озимої пшениці вітчизняної і зарубіжної селекції, які були представлені Інститутом рослинництва ім. В.Я. Юр'єва, на дослідній ділянці Інституту захисту рослин (науково-дослідне господарство «Глеваха», Васильківського р-ну, Київської обл.). Оцінку стійкості проводили в балах за шкалою Saari E.E. та Prescott J.M. та шкалою інтенсивності ураження листків пшениці *Septoria nodorum* та *S. tritici* (Методы селекции и оценки устойчивости пшеницы и ячменя к болезням в странах – членах СЭВ, 1988).

Результати досліджень на природному фоні показали, що імунними на рівні 7-6 балів (стійкість) були сорти Достаток, Wisdom, Carstens 8, Еритроспермум Т.С. 97/05, Економка, Лютесценс 32457, Лютесценс С.Н. 54/05, Empire, NE97637, Кра-сень, Лютесценс 32345, X 934/05, Finezia, ВВ 3449, Webster.

В колекційному розсаднику проведена інокуляція сортів озимої пшениці суспензією спор *S. nodorum* (високе інфекційне навантаження). Серед зразків визначено стійкі сорти Снігурка, Золотоколоса, Кнопа, Гордість, Олексіївка, Трипільська, Гаразівка, MV Amanda, Farmec, Saket, Cordial, Господиня, Вдала, Зразкова, Effect, які протягом 3-х річних досліджень (2007-2009 рр.) мали інтенсивність ураження від 2,0-15,0%.

Наведена сорти озимої пшениці вітчизняної і закордонної селекції, які проявили стійкість до збудників *S. nodorum* та *S. tritici* можуть представляти інтерес для селекції на стійкість до септоріозу пшениці.

